

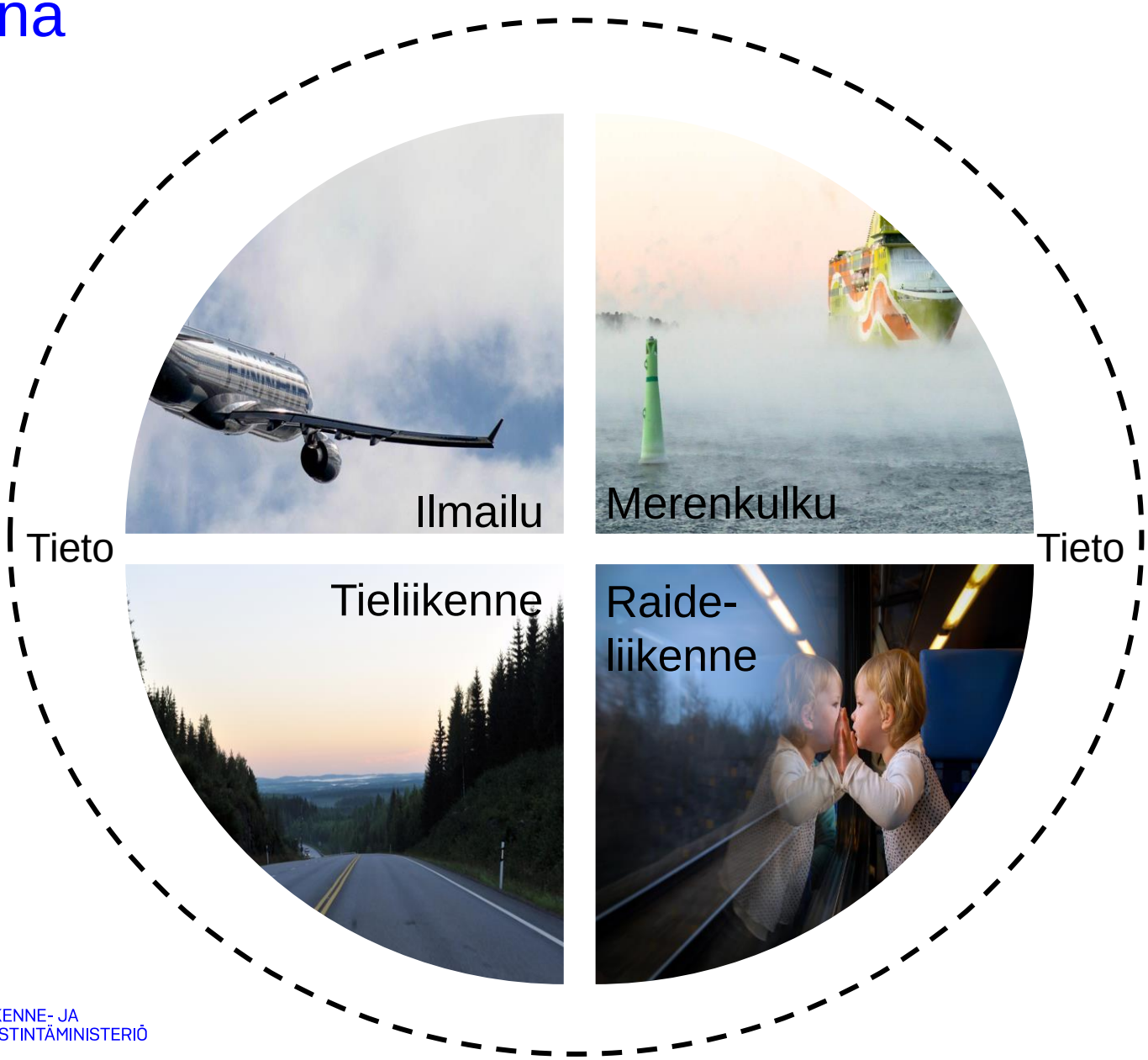
Laki liikenteen palveluista II-vaihe

Hallituksen esityksen 145/2017 vp keskeinen sisältö

Liikenne- ja viestintävaliokunta
25.10.2017 ja 8.11.2017
Susanna Metsälampi ja Kirsi Miettinen

MINISTRY OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

Liikennepalvelulain II vaihe – koko liikennejärjestelmä katettuna

Kakkosvaiheen keskeiset tavoitteet

Tiedon hyödyntäminen entistä paremmin
- Asiakaskeskeinen rekisteriuudistus

Digitalisaatio ja uudet liikenteen palvelumallit
- Omien tietojen käyttöön uusi toimintamalli

Multimodaalisuudelle paremmat edellytykset
- Kaikki liikenteen palvelut samassa tarkastelussa

Hallinnon keventäminen
- Rinnakkaiset ja päällekkäiset viranomaistoiminnat tarkastelussa

Tiedon hyödyntämisen yleiset periaatteet

- Liikkumispalveluita ja liikennejärjestelmää koskeva tieto on saatava digitaaliseksi.
- Tietoon kohdistuvat laatuvaatimukset (reaaliaikaisuus, hyödynnettävyys)
- Sääntelyssä keskeistä on kysymys siitä, kuka ylläpitää rekisteriä/tietovarantoa, ja miten järjestetään tiedonsaantioikeudet.
  - ➢Tiedon omistajuuden asemesta tarkastelu on kohdistettava käyttöoikeuksiin.
  - ➢Tieto on saatava liikkumaan läpi koko toimijakentän tarpeellisessa laajuudessa (vrt. sipuli)
- Yrityksillä ja luonnollisilla henkilöillä on oltava oikeus käyttää nykyistä paremmin niitä koskevaa tietoa, vaikka tieto olisi jonkun muun toimijan hallussa.
- Tietojen liikkuvuuden varmistamiseksi ei tavoitella yhteisiä, keskitettyjä eikä viranomaisen järjestämiä alustoja tai tietojärjestelmiä, vaan pyritään hajautettuihin järjestelmiin, jotka ovat yhteentoimivia.
- Yhteentoimivuus edellyttää (avoimia) rajapintoja, (avointa) tietoa ja yleistä tiedon siirtämisen ja yhteentoimivuuden kehikkoa (ml. käytettävistä standardeista sopiminen => tämä ei sääntelykysymys).

Tiedon jakamisen ”sipuli”

Liikenteen **rekisterit** ja lainsäädäntö: nykytila

Rekisterit

- Ajoneuvoliikenne-rekisteri
- Alusrekisteri
- Vesikulkuneuvo-rekisteri
- Merimiesrekisteri
- Ilma-alusrekisteri
- Lupakirjarekisteri
- Kalustorekisteri
- Ratarekisteri
- Kelpoisuusrekisteri

Rekistereitä koskeva lainsäädäntö

- ALR-laki
- VNA asetus ajoneuvoliikennerekis-terin tiedoista
- Ajoneuvolaki
- Ajoneuvoverolaki
- Laki ajoneuvojen rekisteröinti-toiminnasta
- Ajokorttilaki
- KV sääntely
- Alusrekisterilaki
- Laki vesikulkuneuvo-rekisteristä
- Laki laivaväen luetteloinnista
- Laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisest a
- Alusrekisteriasetus
- KV sääntely
- Ilmailulaki
- Laki kiinnityksistä ilma-aluksiin
- KV sääntely
- Rautatielaki
- Laki rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuus-tehtävistä
- KV sääntely

Yksi liikenneasioiden rekisteri

Toiminnanharjoittajia koskevat rekisteritiedot

Liikennevälineitä koskevat rekisteritiedot

Henkilökohtaisia edellytyksiä koskevat rekisteritiedot

Rekisteritietojen ylläpitoa koskevat yleiset säännökset ja rekisterinpitäjän tiedonsaantioikeus

Rekisterin tietosisältö ja tietojen poistaminen

Rekisteritietojen luovutus

Hyödyt

Rekistereissä olevan tiedon valtava potentiaali hyötykäyttöön

1. Palvelunkehitys ja innovaatiotoiminta
2. Liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen
3. Anonyymi liikennedata kaikkien saataville
4. Rekisteröidyn oikeudet ja omadata
5. Keinoälyn käyttö rekisteritietojen analysoinnissa

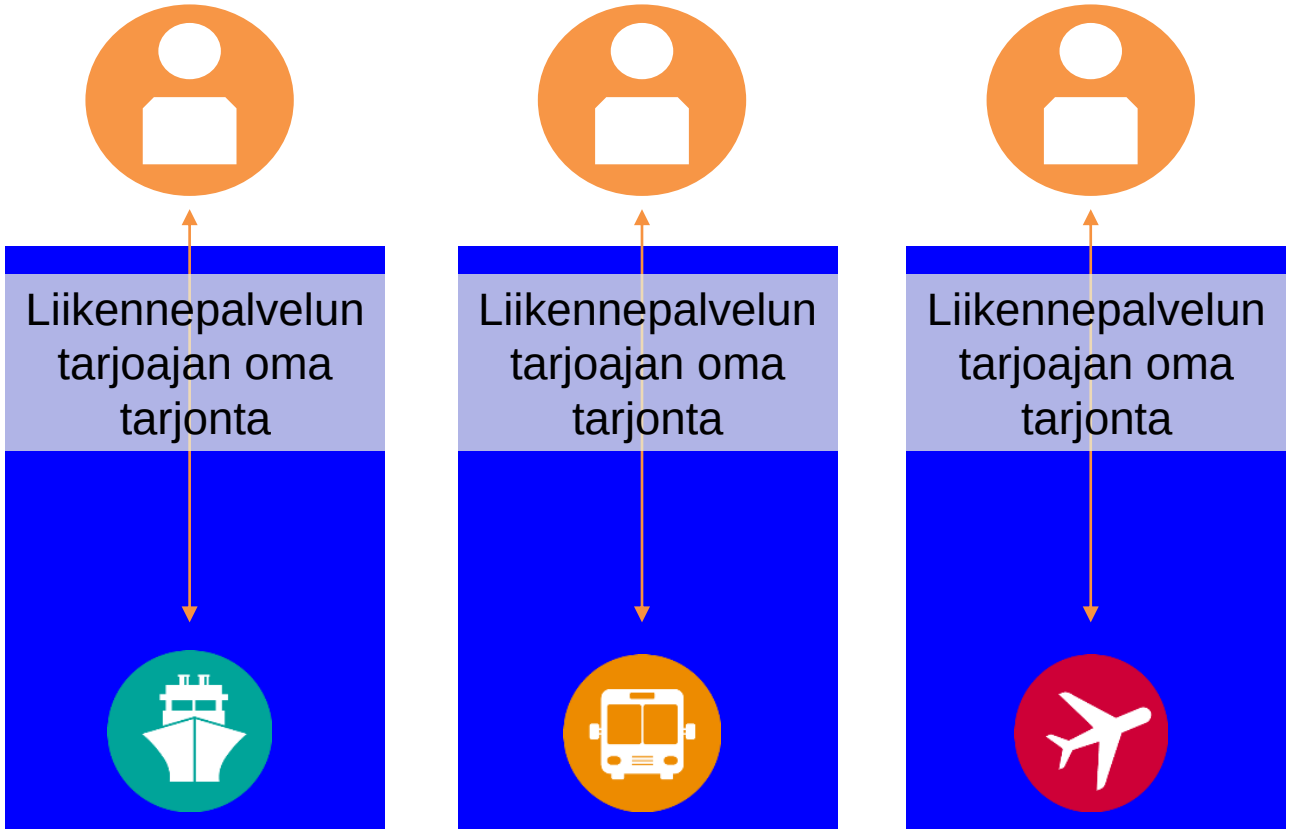
Lain V osa: Liikenneasioiden rekisteri

- 1 luku: Yleiset säännökset
  - 1 §: Rekisterin sisältö ja käyttötarkoitus
  - 2 §: Trafin tiedonsaantioikeus
- 2 luku: Rekisterin tietosisältö
  - 1 §: Yleiset rekisteriin tallennettavat tiedot
  - 2 §: Toiminnanharjoittajalupaa koskevat tiedot
  - 3 §: Liikennevälineitä koskevat tiedot
  - 4 §: Henkilölupaa koskevat tiedot
  - 5 §: Kielto muuttaa liikennevälineeseen liittyviä rekisteritietoja
  - 6 §:Tietojen säilyttäminen ja poistaminen

Liikenneasioiden rekisteri jatkuu

- 3 luku: Tietojen luovuttaminen
  - 1 §: Tietojen luovuttamisen yleiset edellytykset
  - 2 §: Julkisten tietojen luovuttaminen avoimen rajapinnan kautta
  - 3 §: Julkisten tietojen luovuttaminen yksittäisluovutuksena
  - 4 §: Julkisten tietojen luovuttaminen liikenteeseen liittyviin tarkoituksiin
  - 5 §: Tietojen luovuttaminen kehitys- ja innovaatiotoimintaan
  - 6 §: Tietojen luovuttaminen muulle viranomaiselle ja laissa säädettyä tehtävää hoitavalle
  - 7 §: Tiedonluovutuksen rajoittaminen
  - 8 §: Henkilön omien tietojen hallinta

Liikennepalveluiden hankkiminen: nykytila

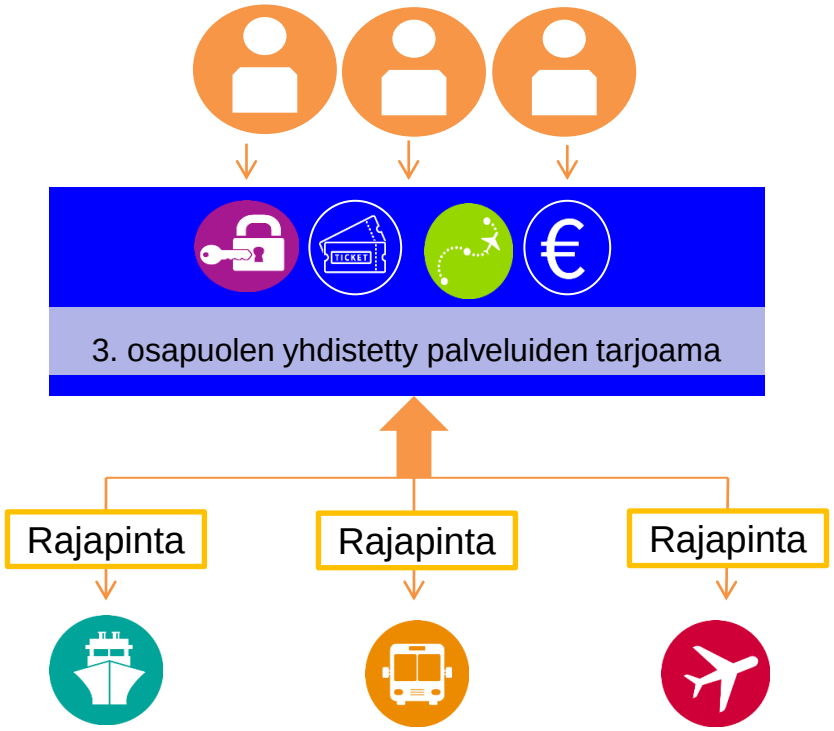
Liikennepalvelulain II-vaiheessa mahdollistetaan henkilön **puolesta asiointi**

Täydentää 1. vaiheen matkaketjusääntelyä: rajapintojen avulla helpotetaan asiakastilien hallintaa ja matkaketjujen luomista.

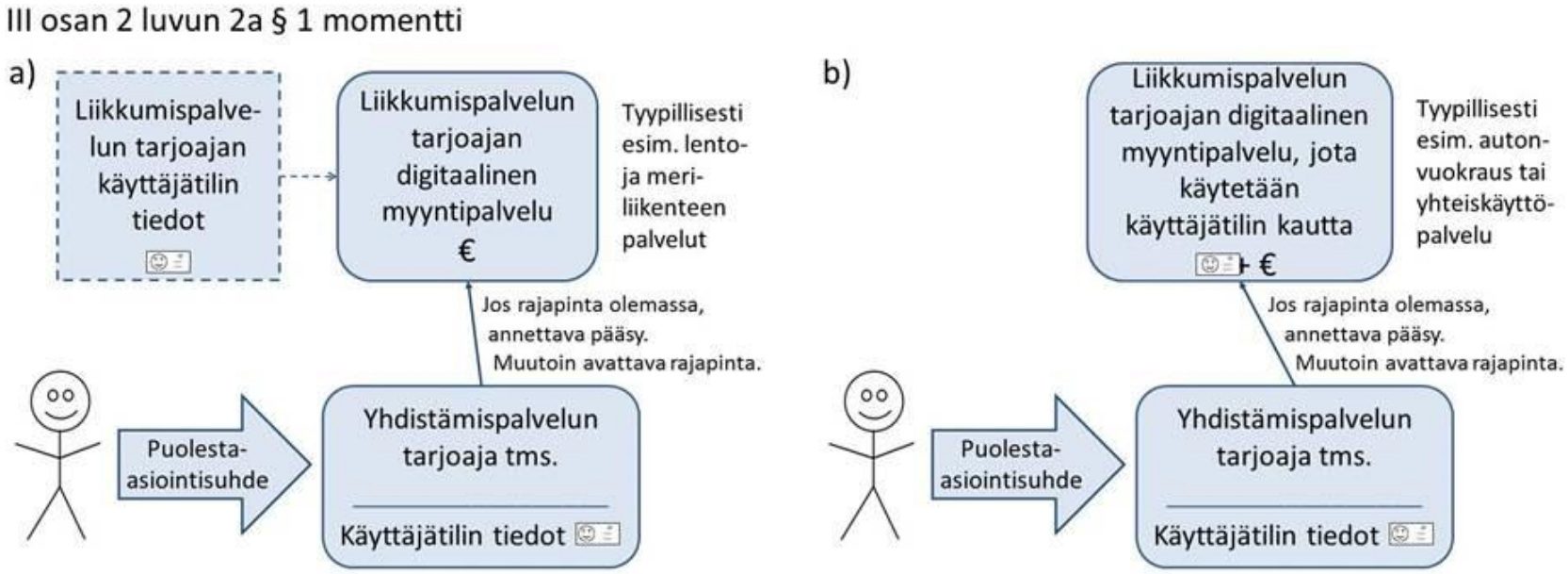
Kattaa kaikki
- liikennemuodot
- lipputuotteet

Edellyttää
- asiakkaan tahtoa
- olemassa olevaa sähköistä palvelua ja käyttäjätilejä

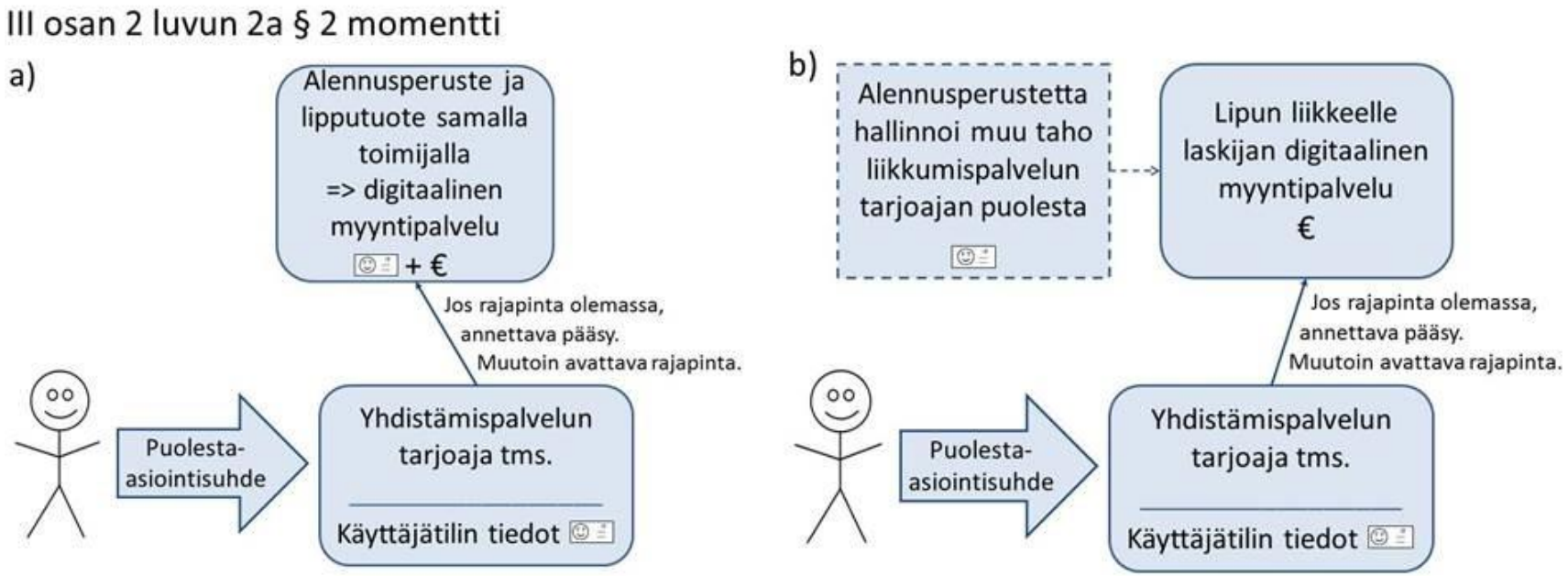
Hyödyt: Yhdistettyjen palveluiden piiriin saadaan
- meri- ja lentoliikenteen liput,
- alennusperusteet,
- erilaiset sarja- ja kausiliput

III osan 2 luvun 2 a §:n 1 momentti

III osan 2 luvun 2 a §:n 2 momentti

III osan 2 luvun 2 a §: Muut momentit

- 3 mom: Henkilötietoja siirtää ainoastaan siinä määrin kuin on tarpeen henkilöllisyyden varmistamiseksi. Henkilöllisyys varmistettava erityisen huolellisesti, kun puolesta-asiointisuhde perustetaan, mutta myös asiointitapahtuman yhteydessä varmistuttava henkilöllisyydestä
- 4 mom: Pääsyyn velvoitetun oikeus arvioida pääsyyn oikeutetun liikkumis- tai yhdistämispalvelun tarjoajan luotettavuus ennalta asetettujen arviointikriteerien ja ehtojen mukaan
- 5 mom: Pieniä toimijoita koskeva poikkeus (vastaa III osan 2 luvun 2 §:n 2 mom.)
- 6 mom: Yhteistyövelvoite (vastaa III osan 2 luvun 2 §:n 3 mom.)
- Voimaantulolle siirtymäaika 1.1.2019 saakka

Liikennekaari mahdollistaa saumattomat matkaketjut

Lain I vaihe

Liikkumispalvelun olennaiset tiedot
- Palveluntarjoajien avoimista rajapinnoista
- Kaikki liikennemuodot ja liikkumispalvelut

Lain I vaihe

Anonyymi kertalippu (varaus- ja lippujärjestelmäyhteys)
- tie- ja raideliikenteen henkilökuljetukset

Lain II vaihe

Anonyymi palveluiden käyttötieto
- Liikenneviraston avoimesta rajapinnasta
- Kaikki liikennemuodot ja liikkumispalvelut

Lain II vaihe

Henkilöön sidotut lipputuotteet ja muut palvelun käyttöön oikeuttavat tuotteet (puolesta-asiointi)
- Kausilippu
- Esim. opiskelija-, eläkeläisalennus
- Kaikki liikennemuodot
- Kaikki liikkumispalvelut

Liikennemarkkinat: markkinoillepääsy ja ammattipätevyydet

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

LVM 1892–2017

Suomi Finland 100

Tieliikenne lain II osassa

- 1 luku: Luvanvarainen toiminta tieliikenteessä
- 2 luku: kansainvälinen tiekuljetus
- 3 luku: kuljettajaa koskevat vaatimukset tieliikenteessä
- 4 luku: Tieliikenteen sosiaalilainsäädäntö ja yrittäjäkuljettajan työaika

Tieliikenteen ammattipätevyydet

Kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyyksien hankkimisessa säilytetään nykyinen koulutusmalli.

Kuva: LVM

Kuva: Aaltonen

Taksiliikenteen osalta esitetään eräitä tarkennuksia jo hyväksytyn liikenteen palvelulain ratkaisuihin.

Eräitä yksityiskohtia tieliikenteessä

- Pikkubussin henkilönautonomainen käyttö yksityisesti ilman kaupallista tarkoitusta sallitaan ilman ammattipätevyyttä (enintään kolme ulkopuolista henkilöä kyydissä)
- Koti- ja matkailupalveluille ei poikkeusta taksiliikennelupavaatimuksesta
- Ammatillisen koulutuksen määritelmää laajennetaan hieman.
- Taksinkuljettajan ei tarvitse uusia koetta uusiessaan lupansa.

Raideliikenne lain II osassa

- 5 luku: Rautatieliikenteen markkinat
- 6 luku: Kaupunkiraide-liikenteen harjoittaminen
- 7 luku: Rautatieliikenteen pätevyydet
- 8 luku: Rautatieliikenteen kuljettajakoulutus

Raideliikenteen markkinoilletulo

- Rautatieyrityksen ja kaupunkiraideliikenteen harjoittajan vaatimukset siirretään rautatielaista ja kaupunkiraideliikennelaista liikenteen palveluista annettuun lakiin.
- Toimilupaviranomaiseksi rautateilläkin Trafi.

Kuva: Pietiläinen

Raideliikenteen kelpoisuussääntely

- Kuljettajia koskevat vaatimukset laissa sekä kaupunkiraideliikenteen että rautatieliikenteen osalta
- Viranomaisen hyväksyntä edellytetään rautatieliikenteessä enää veturinkuljettajilta
  - Sääntely keskittyy veturinkuljettajadirektiivin täytäntöönpanoon – luovutaan Suomi-lisistä
  - Rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annettu laki kumotaan.
- Muun henkilöstön osaaminen ja pätevyys hallinnoidaan toimijan turvallisuudenhallintajärjestelmällä.
- Terveydentilan arviointia koskevaa järjestelmää kehitetään.

Merenkulku lain II osassa

- 9 luku: Merenkulku Suomen vesialueella
- 10 luku: Laivaväen pätevyydet
- 11 luku: Merenkulun koulutuksen järjestäjän ja koulutuksen hyväksyminen

Merenkulussa kansainvälisen liikenteen vapaus ja EU:n kabotaasisäännöt

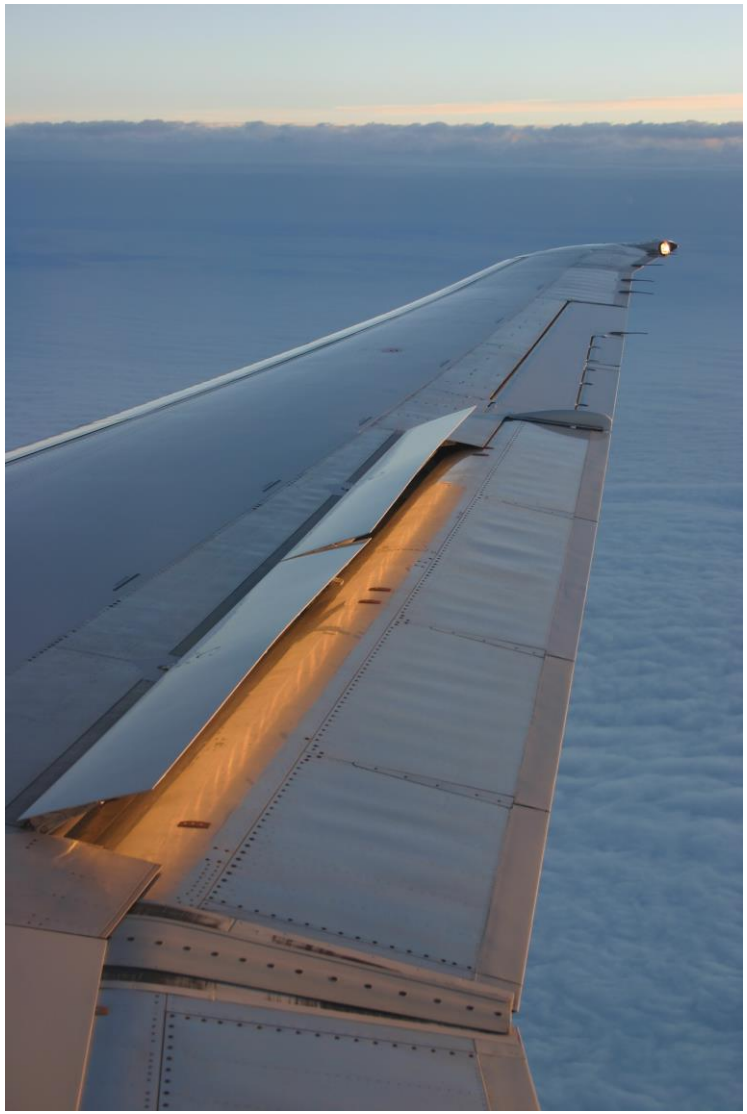
- Merenkulussa rajoituksia vain kabotaasiliikenteessä kolmansien maiden alusten osalta.
  - Kabotaasilupien myöntäminen siirrettäisiin ministeriöltä Trafille

- Laivaväen pätevyydet
  - Kevennyksiä: kansimiehen kirjasta luovuttaisiin
  - Kansainvälisten vaatimusten täytäntöönpanoa (koulutuksenjärjestäjien ja koulutuksen hyväksyntä, hyväksyvä viranomainen Trafi)
  - Täytäntöönpano mahdollistaa paremmin mm. koulutusviennin.

- Merenkulun viranomaistoimintojen tarkastelu
  - Merimieslääkäreiden hyväksymistoimivalta siirrettäisiin Valvirasta Trafille (ilmailu- ja rautatielääkäreiden hyväksyntä ja valvonta on jo Trafissa)
  - Merimieslääkäreiden hyväksyntä muutettaisiin määräaikaiseksi (5 v.)

Ilmailu lain II osassa

- 12 luku: Luvanvarainen lentotoiminta
- 13 luku: Lentomiehistön pätevyydet ja koulutus

Ilmailussa sovellettavat säännöt EU-asetuksia

Kuva: Pietiläinen

- Perinteiseen ilmakuljetukseen sovelletaan EU-asetuksia.
- Kauko-ohjattavan ilmailun (RPAS, droonit) kv. sääntelykehikko on rakentumassa. Säilytetään nykymahdollisuus säätää kansallisesti tarkemmin.
- Julkisen palvelun velvoitteen asettaminen toistaiseksi Liikennevirastolla (maakuntauudistuksen aikataulua seurataan)

Palveluosan muutoksista

- Sen lisäksi mitä edellä puolesta-asioinnista todetaan.

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

LVM 1892–2017

Suomi Finland 100

Hankintaluvun ja julkista tukea koskevan luvun muutokset

- Hankintaluvun muutoksissa on kyse säännösten yhdenmukaistamisesta hankintalain kanssa.

- Julkista tukea koskevan muutoksen osalta tarkoituksena on säilyttää kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimustyöstä maksettavan korvauksen saajien joukossa yritykset (poislukien liikenteen harjoittajat).
  - liikennepalvelulain ensimmäisessä vaiheessa tarkoituksena oli muuttaa säännöksen muotoilua mutta säilyttää sisältö. Vastoin tarkoitusta yritykset jäivät pois kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimustyöstä maksettavan korvauksen saajista.

Välitys- ja yhdistämispalvelut

- Ilmoitusvelvollisuus
  - Kuvattava tarjottavat palvelut
  - Annettava palveluntarjoajan yhteystiedot

- Erityinen tiedonantovelvollisuus
  - Matkustajalle sopimuksen teon yhteydessä tieto siitä, kenen puoleen matkaketjun eri vaiheissa voi kääntyä, jos palvelu ei toteudu matkustajalle annetun vahvistuksen mukaisena.

Viranomaistoiminnan kehittäminen ja yhtenäistäminen

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

LVM 1892–2017

Suomi Finland 100

Viranomaistoimintaa käsittelevään IV osaan 2 uutta lukua

- uusi 3 luku: Liikenteen lääkärijärjestelmä
  - Rautatielääkäri ja rautatiepsykologi
  - Merimieslääkäri
  - Ilmailulääkäri ja ilmailulääketieteen keskus
  - Lääkäreiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöstön oikeudet ja velvollisuudet luovuttaa tietoa
- Uusi 4 luku: Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle toimijalle
  - Hajallaan eri laeissa olevat säännökset Trafin viranomaistehtävän ”ulkoistamisesta” yhteen
  - Käsittelee mm. palveluntarjoajaa koskevía vaatimuksia, sopimuksia, rikosoikeudellista vastuuta, vahingonkorvausvastuuta sekä Trafin vastuuta toiminnan valvonnasta.

Matkustajien ja kuluttajien oikeudet IV osan 1 luvun 9 §:ssä

EU:n asetukset matkustajanoikeuksista

Kuluttajansuoja-lainsäädäntö

Liikennepalvelulaki - taksit

Liikennepalvelulain IV osan 1 luvun 9 §:ssä kuvataan matkustajien ja kuluttajien oikeuksien osalta toimivaltaiset viranomaiset ja heidän työnjakonsa tarkemmin kaikkien liikennemuotojen osalta.

- Kuluttaja-asiamies = yleinen kuluttajansuojavalvonta
- Kuluttajariitalautakunnat = kuluttajansuojalainsäädännön piiriin kuuluvat kuluttajariidat
- Trafi = yleinen valvonta liikematkustajien sekä vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien oikeuksien osalta sekä ratkaisusuositukset muiden kuin kuluttaja-asemassa olevien matkustajien sekä vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien EU-asetuksissa tarkoitettuja oikeuksia koskeviin valituksiin. Taksiliikenteen palvelujen osalta toimivaltainen asioissa, jotka eivät kuulu kuluttajanriitalautakunnille.

Voimaantulo

- Ehdotetaan, että laki tulisi voimaan samanaikaisesti I vaiheen kanssa eli 1.7.2018
- Puolesta asioinnin edellyttämiin muutoksiin valmistautumiseksi esitetään sen osalta voimaan tulon lykkäämistä 1.1.2019 saakka.